

Vägen till sommars och hav

» Barndomslandet är det ställe dit vi alltid längtar men dit vi aldrig kan återvända, har någon anonym tänkare formulerat och jag allt som oftast citerat, när jag utan att kunna hejda mig själv, som dragen av en magnet, igen och igen har skrivit eller pratat om Vasa. Denna stad där jag tillbringat ungefär halva delen av mitt liv, men därav hela min barndom och uppväxt.

- Du måste ha haft en lycklig barndom, sade en god vän en gång som en kommentar till detta ständiga återvändande.

Och visst, den var helt godtagbar, men det är inte den jag återvänder till; det är till den stad som en gång var.

Till parkernas sus och skuggande svalka sommartid, till de solvarma sandtrotoarerna, med sin alldeles speciella doft, när det lätta dammet virvlade upp i ens fotspår.

Till exempel när man vandrade Strandgatan fram med allsköns kassar och pick och pack, genade på slutrakan genom Hovrättsparken, kom till Fiskstranden där det ständigt var liv och rörelse. puttrande båtar på väg ut eller in och målet för vårt trampande, Bøljan, stod och bolmade med skorstenen och då man närmade sig sade maskindunket uppmuntrande:

- Vi avgår snart, vi avgår snart.

Hela sommaren fanns i det beskedet, så nära att man kunde sträcka ut handen och röra den. Nämligen när man hade satt ned kassarna på det rödmönjade båtdeckat.

"Bøljan" har jag blandat in i många sammanhang, i en roman fick den det lättidentifierbara namnet "Vågen". I det utomordentligt ambitiösa projektet boken om Strandgatan knäcktes jag nästan av en bild från "Bøljas" storhetstid - innan den bolmade i väg från Vasa för sista gången, för att ingå i krigsskadeståndet.

En bitter stund i Hamnparken när "Bøljan" svängde runt Sandö och var borta med en sista trotsig signal.

Många stod tysta i parken den gången, många grät. Själv höll jag min pappa hårt i handen och viftade försiktigt med den andra som ett farväl till sommaren.

All dramatik under krigsåren och efterkrigstiden blev "Bøljan" där och i den stunden en symbol för.

Inte bara "Bøljan", utan även de andra skärgårdsbåtarna - de kunde väl ha tagit en av dem, tänkte jag hädiskt i Hamnparken - var viktiga för den tidens samfärdsl till och från staden. För att inte tala om de privata båtarna, som låg längs de låga båtbyggarna, vars platser fördelades på våarna.

» En bitter stund i Hamnparken när 'Bøljan' svängde runt Sandö och var borta med en sista, trotsig signal.

På gräsmattan mot Sandögatan vid det hus som Setterberg en gång byggde för eget bruk, men som på 40- och början av 50-talet disponerades av tullkammaren och hamnmyndigheten, samlades båtägarna varje år i stora skaror en aprilkväll - skulle jag tro. Det handlade om att komma över en båtplats för sommaren. Och man startade köandet kvällen innan.

Vilka intrikata turer som ledde till en önskad båtplats har jag inte en aning om. Men från trapphuset på Sandögatan 2, där jag bodde, hade man god utsikt över det folkliv som utbröt denna afton.

Båtägarna kom först till platsen, medförande något slags övernattningsutrustning, ibland till och med ett litet tält, men oftast handlade det om en stol, en brits, en hoprullad madrass.

När det började kvällas dök familjer upp, vanligen med en kaffekorg. Primuskök plockades också upp, en filt att sitta på.

Umgänget familjerna emellan var i allmänhet livligt. Själv hängde jag kvar på min utsiktsplats tills dagen svalnade mot kväll och aprilskymningen föll. Barnen samlades in och familjerna bröt upp.

Papporna blev kvar. En och annan flaska glimmade till, men jag har inget minne av att någon form av bråk utbröt de där kvällarna, när luften var full av förväntningar inför hav och båtliv och sommar.

Så snart fördelningen av båtplatser var klar, kunde man på kvällarna gå till Fiskstranden, där det invid "Bøljas" brygga fanns en båtutställningsplats. Dit kom hästar lunkande med båtäckran på släp - det var ont om bilar eller traktorer åren efter kriget. I båten på släpet satt oftast båtägaren beredd, ett par medhjälpare kunde cykla bredvid.

Väl framme vid stranden backades ekipaget ut i vattnet, så långt att båten kunde lösgöras från den låga specialäckran och flyta i väg. Hästen fick frusna darrningar över ryggen - vattnet gick den oftast över magen.

Skjepparen började pyssla med sin inombordsmotor och efter en stund var tvåtaktaren igång. Skam annars, med alla åskådare på stranden.

Speciellt en av alla de män som gav sig i väg med sin ägandes båt har stannat i minnet. Han hade grå jacka och grå lippalacki, han var lång, men blev det oaktat stående med spikrak rygg och rodret i hand, när han styrde mot svängbron och solnedgången i havet - mot en sommar i fredstid.